

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
“УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ
СПРЯМУВАННЯМ”
(для бакалаврів)**

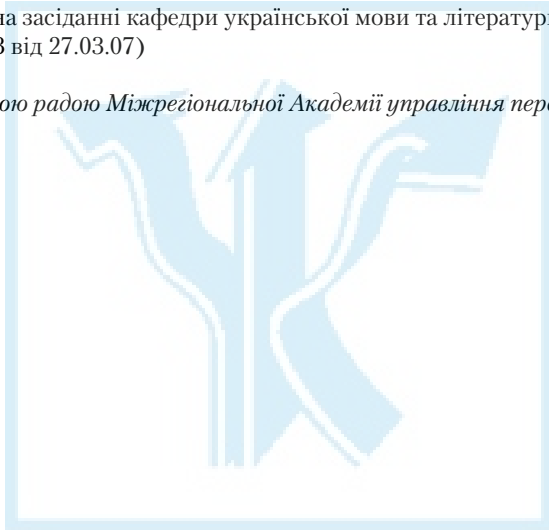
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри української мови та літератури
О. В. Брайком

Затверджено на засіданні кафедри української мови та літератури
(протокол № 3 від 27.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Брайко О. В. Методичні матеріали щодо практичних занять з дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням” (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2007. – 30 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, завдання для практичних занять, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У системі фахової освіти питання мовної культури, зокрема культури ділового спілкування, особливо вагомі. Недосконале знання української мови спричиняє значну кількість типових помилок, знижує загальний рівень культури мовлення.

Мета вивчення дисципліни “Українська мова професійного спрямування” — засвоїти правила використання усталених мовно-стилістичних засобів української мови; поглибити знання з усіх рівнів мови; підвищити культуру офіційно-ділового мовлення; збагатити лексику ділового спілкування.

Мета практичних занять — перевірити знання нового матеріалу, вміти складати зразки документів, формувати навички роботи з навчальними й довідковими літературними джерелами.

Завдання практичних занять:

- актуалізація знань правопису;
- формування навичок роботи з навчальними та довідковими літературними джерелами;
- перевірка та закріплення знань, здобутих під час лекційних занять і самостійної роботи;
- засвоєння лексичного, орфоепічного, граматичного та стилістичного мінімумів.

При підготовці до практичного заняття слід опрацювати відповідну тему підручника; виконати вправу за підручником або практикумом, перевірити рівень знань за типовим зразком документа. Для кращого запам'ятовування слід перевіряти виконання вправ повторенням теоретичного матеріалу і навпаки, а також заучити правила і типові мовні звороти.

При перекладанні сталих словосполучень необхідно обов'язково користуватися словником, а не перекладати окремі слова. Наявність сталих словосполучень слід урахувувати також при перекладанні та редагуванні текстів.

Окремі вправи містять кілька варіантів завдань, які роздають студентам під час занять. Вправа 7 має бути поділена на кілька занять упродовж семестру і виконуватись як домашнє завдання, спільне для всієї групи. Для перевірки засвоєння тем, пов'язаних із документацією, слід також скористатися [1].

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

АУДИТОРНА РОБОТА

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА, ЇЇ НОРМИ ТА СТИЛІ

Вправа 1. Подані словосполучення замініть на офіційно-діловий стиль.

Бойків звіт, дрібненька деталь, височенна вежа, самий чистий, підприємства Луганщини, точнісінько туди, щонайліпше виконане завдання, день для відпочинку, тато робе на автобусі, глибочна прірва, входящий документ, десяток грузовиків, скрився з вида, смутно пам'ятати, реєструвати порушення, на протязі доби, отоплювальний сезон, дюжина актів, один рік тому назад, трійко делегатів.

Вправа 2. Перепишіть, розкриваючи дужки. Велика літера позначає початок речення.

Підзвітні радам (у/в) частині повноважень; (У/В) разі непогодження; (у/в) відпустці, (у/в) сфері, (у/в) Львові, акт (у/в) двох примірниках, (у/в) свята, фірма, (у/в) повній відповідності до умов контракту, надіслала, реєструється (у/в) облдержадміністрації, (У/В) обласній раді організовано зустріч, позиції (у/в) бізнесу, замовник (і/й) виконавець, оригінальна (і/й) яскрава, по-перше, (і/й) адміністрація, (і/й) профспілка вважають війна (і/й) мир прями (і/й) опосередковані, це (і/й) дозволяє, професори (і/й) викладачі, (з/із) участю підприємство (з/із) новими ресурсами, контейнери (з/із) продукцією, пропозиція, (з/із) якою, (З/Із) нового року буде впроваджено, плащ (з /із /зі) ситцю, (з/із /зі) твердим наміром, тиск (з /із /зі) боку профспілок, контакти (з/із/зі) оточенням, (з/із/зі) звичайними людьми, (з/із/зі) швейцарськими партнерами.

ПОЗААУДИТОРНА ПОШУКОВО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА

Вправа 3. Поставте наголос у поданих словах.

Автори підручника, обидва автори, аналог, багаторазовий, безготівковий, безстроковий, беремо, бюлетень, ведучи, спільна вигода, квартира з усіма вигодами, визнання, випадок, витрата, відсотковий, відтік, вісімдесят, всередині, глибоко, одинадцять, господарський син,

господарський розрахунок, громадянин, грошовий, допущене відхилення, експерт, завдання, завдатковий, завдаючи, занедбаний, занедбаня, запитання, надлишковий, надлишок, виробниче об'єднання "Росава", об'єднання зусиль, розмістити обладнання, розпочати обладнання, переобрання, перехідний, фаховий, феномен, черговий, чисельний, численний, чотирнадцять.

ЛЕКСИЧНІ НОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Вправа 4. Доберіть синоніми до поданих слів.

Аргумент, вада, винятковий, власність, галузь, ґатунок, ґрунтовний, дійсний, допомога, економія, експерт, екстраординарний, ефективний, засвоїти (здобути знання), індивідуальний, конфлікт, кошти, маклер, нагода, наполягати, неодмінний, обов'язковий, обставини, оригінальний, особливість, перешкода, період, повідомляти, структура, сфера (досліджень, роботи).

Вправа 5. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів.

Аналізувати, бізнесмен, вакантний, деградація, дезорганізація, дефініція, дефіцит, еквівалентний, ігнорувати, ідентифікувати, індіферентний, компенсація, констатувати, координувати, легалізувати, потенційний, публічний, реалізувати, санкція, тенденційний.

Вправа 6. Російські слова перекладіть українською мовою, а українські — російською, або наведіть синоніми чи значення українських слів.

Баня, заставлять, лечить, лишить, луна, мешать, неделя, час.
Баня, заставляти, лічити, лишити, луна, мішати, неділя, час.

Вправа 7. Перекладіть українською мовою:

а) без видимої причини, бесполезный труд, благодаря служебному положению, бросать на произвол судьбы, бросаться в глаза, в порядке исключения, в противном случае, ввести закон в силу, ввести запрет (на что-то), ввиду того, что;

б) вводит в заблуждение, вводит в убыток, в затруднении, вменять в обязанность, в общей сложности, в равной степени, во что бы то ни стало, в соответствии с законом, в целях предотвращения, вынести благодарность.

в) для вида (видимости), довести до всеобщего сведения, до сих пор, за наличные деньги, за неимением, из-за неосторожности, исключительно важно, исключительно для сотрудников, к десяти часам, лицом к лицу, между тем;

г) меры по предупреждению, на будущей неделе, наверстать упущенное, на всякий случай, наводить справки, на мой взгляд, на общественных началах, на основе договора, на протяжении года, нанесенные убытки;

д) не в состоянии решить, неотложное дело, несмотря на, несопоставимые цифры, оставить в покое, отстраниться от дел, оценить по достоинству, оказать помощь, отменить решение, подведение итогов;

е) понести потери, поставить на вид, поступили предложения, вы правы, предоставить возможность, представить справку, прибегать к суровым мерам, привлекать к ответственности, привлекать к работе, прийти к согласию;

ж) прийти к убеждению, прилагать все усилия, принести вред, принимать во внимание, приступить к обсуждению, проведение мероприятий, семейное положение, склоняться к предложению, следующим будет выступать, смещать с должности;

з) соблюдать закон, согласно штатному расписанию, составлять соглашения вне биржи, с учетом полученной прибыли, ужесточить требования, уступить место, учредительное собрание, ущемлять права, точно известно.

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 8. Поєднайте подані слова зі словами в дужках:

розмір — об'єм — обсяг (бюджету, кімнати, черевиків); положення — стан — становище (у просторі, про вибори, на 1 січня, країни, виправити, справ, у занедбаному, зловживання службовим); загальний — спільний (засідання, збори колективу, сума, дії); головний — основний (завдання, засіб, напрям, підсумок, показник, представник, умова, управління, фонд); зумовлювати — обумовлювати (успіх роботи, угоду певним терміном).

Вправа 9. Розкрийте дужки, обравши один із паронімів:

а) оформити (абонент — абонемент), (виборна — виборча) кампанія, (виключні — виняткові) здібності, виконання (гарантій-

них — гарантованих) зобов'язань, (громадське — громадянське) майно, (додержувати — додержуватись) правил безпеки, (ефективна — ефективна) робота в комітетах, (консультативна — консультативна) служба, (консультативний — консультативний) комітет, (оснований — заснований) на припущенні, (особистий — особовий) архів, (позбавити — позбавитися — позбутися) прав, (показник — показник) рентабельності, (свідоцтво — свідчення — посвідчення) про реєстрацію;

б) (адрес — адреса) підприємства, (виключно — винятково) важливе значення, (виконавча — виконавська) влада, виконання (гарантійних — гарантованих) зобов'язань, (декваліфікація — дискваліфікація) внаслідок безробіття, (заснований — оснований) на фактах, (консультативна — консультативна) нарада, іменний (показник — показник), (приводити — призводити) до збільшення рентабельності, (чисельна — численна) перевага;

в) (виборна — виборча) посада, (виключне — виняткове) право, заповнити (гарантійний — гарантований) паспорт, ревальвація (гривни — гривні), (ефективна — ефективна) зовнішність, (зумовлений — обумовлений) додатковою угодою, (особистий — особовий) склад установи, найкращий (показник — показник) рентабельності, (рекомендаційна — рекомендована) бандероль, мати (уяву — уявлення) про.

ПОЗААУДИТОРНА ПОШУКОВО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА

Вправа 10. Наведіть визначення десяти термінів із галузі, де працюєте, і складіть із ними речення.

Вправа 11. Відредагуйте речення, усунувши плеоназм.

До складу структури об'єднання увійшли: страхова компанія, готельна фірма, соціальна фірма. Це десятиріччя позначене розквітом і апогеєм адміністративно-командних методів управління економікою. Сподіваємося на подальше спільне співробітництво з вашою фірмою. Ясніше нам стали видні можливості й шляхи нашого руху вперед.

Вправа 12. Усуньте тавтологію в поданих реченнях.

Розкриваючи запропоновану тему, ми спробуємо розкрити концепцію зайнятості в нових соціально-економічних умовах. У наш час

повною мірою відбувається загрозливий процес зрощення державної влади і великого бізнесу. Традиційні економічні теорії традиційно (найчастіше і зазвичай) враховували тільки нижчі потреби. Товарні біржі були сформовані у формі акціонерних товариств. На будівельні об'єкти будуть безперерійно доставлятися будівельні матеріали. 6. На підприємстві поки ще не існує спеціального відділу маркетингу, а всі функції виконує інженер з маркетингу.

Вправа 13. Усуньте порушення норм сполучуваності слів.

Примноження повноважень Кабінету Міністрів негативно позначиться на взаємодії політичних сил у вищих органах державної влади. З впливом кваліфікованих кадрів з організації треба боротися всіма ресурсами. Бурхливий темп розвитку малих підприємств позитивно позначився на соціально-економічній ситуації. На підприємстві встановлено більш прогресивне обладнання. Міністр економіки охарактеризував нову програму виживання і організаційної структури державних підприємств.

Вправа 14. Замініть слова, вжиті в невластивому значенні.

Цей спеціаліст може виступити в амплуа посередника при розв'язанні конфлікту. Ці методи господарювання сприяли втраті виробництва в якості та асортименті продукції. Ломка податкових пут дала відчутні результати вже в найближчі роки. Економічно неповноцінним видається реалізувати товар за вже ustalеними цінами. Слід зазначити нетотожність управлінських рішень у нинішній кризовій ситуації. У цей період було створено багато інноваційних форм. У міру відносного насичення найпростіших потреб у їжі, одязі, житлі на перше місце виходять потреби в самореалізації, творчості, визнанні колег тощо. Ці фактори вже не можуть мотивувати працівників до підвищення продуктивності праці.

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 15

Варіант 1

1. Запишіть слова, розкривши дужки:

(к)иянка, (п)резидент України, (з)аслужений (у)читель, (с)ейм (п)ольської (р)еспубліки, (ч)еркащина, (н)аціональна (а)кадемія

(д)ержавного (у)правління при (п)резидентіві України, (т)рійця, (б)урсацький (у)звіз, (з)акрите (а)кціонерне (т)овариство “(с)вітанок”, (с)кви́рський (д)ержавний (д)епартамент (в)угільної (п)ромисловості, (л)ейбористська (п)артія (в) Великій Британії.

2. Запишіть прізвища та географічні назви українською мовою:

Александров, Евдокимов, Бердяев, Алябьев, Сергеев, Мацев, Зверев, Постышев, Белинский, Ёлкин, Алфёров, Артёмов, Грачёв, Линда, Коперник, Конопницкая, Гавлик, Багиров, Воинов, Гурьин, Гаршин, Борисов, Прибыльцев, Беликов, Голицын, Бетрищев, Крутых, Островский, Донской, Белый, Водопьянов, Воробьёв, Дьяков, Зимовец.

Варіант 2

1. Запишіть слова, розкривши дужки:

(а)фриканка, (г)енеральний (с)екретар ООН, (д)октор (е)кономічних (н)аук, (в)есвітня (р)ада (м)иру, (б)уковина, (г)оловний (а)рхів України, (в)еликдень, (в)улиця “(Д)обрий (ш)лях”, (ф)ірма “(ф)ілко (к)орпорейшн”, (к)римський (п)івострів, (с)елище (к)руті (г)орбі, (н)ародний (с)оюз “(Н)аша Україна”.

2. Запишіть прізвища та географічні назви українською мовою:

Кузнецов, Евстигнеев, Усвятцев, Писарев, Окаёмов, Крохмалёва, Хрущёв, Христов, Фучик, Девкин, Китаин, Щипачевский, Никитин, Кириллов, Пришвин, Крутиков, Онищук, Курицын, Выспанский, Григорьев, Ильюшин, Веркалец.

Варіант 3

1. Запишіть слова, розкривши дужки:

(н)імець, (г)олова (в)ерховної (р)ади України, (н)ародний (а)ртіст (у)країни, (п)арламентська (а)самблея (р)ади (є)вропи, (о)б'єднані (а)рабські (е)мірати, (к)иївський (н)аціональний (у)ніверситет (б)удівництва і (а)рхітектури, (р)іздво, (в)улиця (я)рославів (в)ал, (к)омпанія “(Д)женерал (м)оторс”, (м)істо (Б)іла (ц)ерква, (н)авчально-(м)етодичний (ц)ентр (к)иївської (м)іської (р)ади (п)рофспілок, (д)емократична (п)артія України.

2. Запишіть прізвища та географічні назви українською мовою:

Бестужев, Евгеньев, Марцев, Новосёлов, Едличка, Стоич, Вавиловский, Голик, Пенкин, Зоин, Пуцин, Сеницын, Привалов, Радищев, Новиков, Цыганков, Мусоргский, Вьяльцев, Полозьев, Скиталец.

Варіант 4

1. Запишіть слова, розкривши дужки:

(п)арижанин, (г)енеральний (п)рокурор України, (з)аслужений (д)іяч(н)аукиі(т)ехніки(у)країни, (о)рганізація(о)б'єднаних(н)ацій, (б)лизький (с)хід, (к)иївська (м)іська (д)ержавна (а)дміністрація, (д)ень (н)езалежності України, (с)имфонія (б)етховена, (д)ержавний (а)рхітектурно-(і)сторичний (з)аповідник “(с)офіївський (м)узей”, (м)істо (г)ола (п)ристань, (р)ада (і)нституту (м)енеджменту і (б)ізнесу, (у)країнська (р)еспубліканська (п)артія.

2. Запишіть прізвища українською мовою:

Бессонов, Ефимов, Зиновьев, Звягинцев, Алексеев, Серов, Бугаёв, Алёхин, Ткачёв, Раич, Мицкевич, Гагарин, Евреинов, Роцин, Ботвинник, Приступкин, Татищев, Голик, Рыбаков, Городецкий, Трубецкой, Горький, Вяземский, Соловьёв, Татьянаичев, Горбовец.

Варіант 5

1. Запишіть слова, розкривши дужки:

(а)раби, (ч)лен-(к)ореспондент (н)аціональної (а)кадемії (н)аук, (ж)итомирський (і)нженерно-(т)ехнологічний (і)нститут, (в)інницька (о)бласть, (м)іжнародний (в)алютний (ф)онд, (п)лоща (п)еремоги, (д)ень (у)чителя, (м)ексиканські (с)получені (ш)тати, (н)ікопольський (з)авод (ф)еросплавів, (к)онституційний (с)уд України, (с)пеціалізована (в)чена (р)ада, (м)істо (ж)овті (в)оди, (н)ародний (р)ух України.

2. Запишіть прізвища та географічні назви українською мовою:

Андрейчиков, Егорьевск, Расцветаев, Тургенев, Рылеев, Королёв, Лихачёв, Мичатек, Миклошич, Веткин, Измаилов, Лучин, Данилов, Прискока, Куницын, Котельников, Целищев, Чернышов, Даргомьжский, Замятин, Ульянов, Глуховец.

Вправа 16

Варіант 1

Вставте літеру **и** чи **і** в словах іншомовного походження:

Д.. лер, пат.. сон, през.. дент, С.. ц.. лія, ч.. чероне, ш..їзм, ж.. ронд.. ст, пар.. тет, ор..єнт.. р, в.. з.. т, механ.. зм, ек.. п.. ровка, х.. л.. азм, н.. кель, аг.. тац.. я, л.. з.. нг, камб.. ст, ком.. с.. я, ф.. ксований, кап.. тал.. зм.

Варіант 2

Вставте літеру *и* чи *і* в словах іншомовного походження:

д. ференц.. ац.. я, опт.. м.. ст, поз.. ц.. я, с.. нагога, ц.. стерна, путч..-ст, ш.. рма, ж.. рандоль, пр.. в.. лей, інд.. в.. д, сан.. тар, к.. лобайт, топ..-намбур, х.. м.. к, ман.. пуляц.. я, лог.. ка, квал.. ф.. кац.. я, б.. знес, тер.. м.. н, К.. пр.

Варіант № 3

Вставте літеру *и* чи *і* в словах іншомовного походження:

д.. нам.. ка, ант.. фаш.. ст, газ.. ф.. кац.. я, неомаркс.. зм, ц.. ркуль, Ч.. каго, ш.. зофрен.. я, ж.. клер, автор.. тар.. зм, в.. зажист, н.. мб, фак.. р, п.. ктограма, мах.. зм, г.. брид, л.. берал.. зм, сноб.. зм, адм.. н.. страт.. вний, деф.. ц.. т, рел.. г.. йний.

Варіант 4

Вставте літеру *и* чи *і* в словах іншомовного походження:

д.. ктатор, ст.. мул, муз.. ка, с.. метр.. я, пац.. ф.. зм, Ч.. л., ш..-л.. нг, ж.. рафа, р.. ксдаг, в.. н.. л, когн.. т.. вний, к.. рас.. р, п.. накота, х.. нони, маг.. стральний, л.. п.. ди, б.. рюза, дом.. нанта, ф.. кт.. вний, егал.. тар.. зм.

Варіант 5

Вставте літеру *и* чи *і* в словах іншомовного походження:

д.. станц.. я, альтернат.. ва, з.. гзаг, клас.. ф.. кац.. я, ц.. в.. льний, ч..-нара, ш.. мпанзе, суфраж.. зм, терор.. зм, в.. кт.. молог.. я, модерн.. зац.. я, к.. днеп.. нг, п.. рам.. да, х.. наяна, л.. га, стаб.. льний, кам.. кадзе, ф..-дуц.. арний, ц.. в.. л.. зац.. я.

МОРФОЛОГІЧНІ НОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Іменник

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 17

Варіант 1

Поставте іменники в родовому відмінку однини. У дужках — пояснення значень слів.

провайдер (професія), граб, пульта, динар (грошова одиниця), метр, карбюратор, вектор, вид, Красний Лиман, департамент, вітер, електрорат, водень, біль, огляд, капіталізм, поверх, аналіз, Кавказ, план.

Прізвища, виділені жирним шрифтом, запишіть в орудному відмінку однини чоловічого роду; слова і словосполучення, виділені курсивом, – у кличному відмінку; підкреслені – в давальному.

Довбуш, Петров, Бадзьо, *добродій секретар, брат Іван, професор Багрій, Віра Костянтинівна, Надія, Віктор Сергійович, Григорій, Сивокінь Андрій Васильович.*

Варіант 2

Поставте іменники в родовому відмінку однини. У дужках – пояснення значень слів.

ідеолог, клен, стіл, долар, літр, важель, сектор, рід, Кривий Ріг, факультет, шквал, каталог, кисень, аврал, перебіг, етап, магазин, процес, Донбас, етикет.

Прізвища, виділені жирним шрифтом, запишіть в орудному відмінку однини чоловічого роду; слова і словосполучення, виділені курсивом, – у кличному відмінку; підкреслені – в давальному.

Дорош, Яцків, Маньо, *пан декан, пані Любов, депутат Марчук, Микола Петрович, Розалія Яківна, Сидір, Геннадій, Левченко Михайло Трохимович.*

Варіант 3

Поставте іменники в родовому відмінку однини. У дужках – пояснення значень слів.

Індивід, ясень, тролейбус, форинт (грошова одиниця), відсоток, форд (автомобіль), графік, спосіб, Петербург, відділ, мороз, інструментарій, бетон, дефолт, опір, бізнес, коридор, конфлікт, Вашингтон (штат), статус.

Прізвища, виділені жирним шрифтом, запишіть в орудному відмінку однини чоловічого роду; слова і словосполучення, виділені курсивом, – у кличному відмінку; підкреслені – в давальному.

Катрич, Вершинін, Ідзьо, пан суддя, панна *Леся*, менеджер *Байда*, *Ніна Львівна*, *Марія*, *Петро Панасович*, *Сергій*, Князюк Віктор Павлович.

Варіант 4

Поставте іменники в родовому відмінку однини. У дужках — пояснення значень слів.

Дилер (професія), кипарис, акт (документ), лат (грошова одиниця), ярд (міра довжини), фільтр, сегмент, стан, Париж, комісаріат, землетрус, реманент, цемент, стрес, контроль, мітинг, гараж, результат, Гондурас, сенс.

Прізвища, виділені жирним шрифтом, запишіть в орудному відмінку однини чоловічого роду; слова і словосполучення, виділені курсивом, — у кличному відмінку; підкреслені — в давальному.

Гавриш, **Зоїн**, **Худьо**, пан полковник, пан *Олесь*, радист *Бартко*, *Людмила Михайлівна*, *Наталія*, *Богдан Семенович*, *Юрій*, Ткаченко Анатолій Олександрович.

Варіант 5

Поставте іменники в родовому відмінку однини. У дужках — пояснення значень слів.

Брокер (професія), каштан, піджак, лев (грошова одиниця), фунт (міра ваги), радіатор, додаток, склад, Зелений Гай, трест, буран, персонал, граніт, страх, вплив, попит, вокзал, режим, Схід, кредит.

Прізвища, виділені жирним шрифтом, запишіть в орудному відмінку однини чоловічого роду; слова і словосполучення, виділені курсивом, — у кличному відмінку; підкреслені — в давальному.

Менкуш, **Волошин**, **Іваньо**, високоповажний міністр, товариш *Андрій*, інспектор *Гмиря*, *Тетяна Петрівна*, *Лідія*, *Єгор Євгенович*, *Тимофій*, Карасьов Вадим Ілліч.

Вправа 18

Варіант 1

Від поданих слів за допомогою суфікса -ськ- утворіть прикметники, а за допомогою суфікса -ств- — іменники.

Гірник, Бахмач, Ладога, залісся; сумісник, агент, товариш.

Запишіть слова, знявши ризик та вставляючи пропущені літери:

верто/літ, біло/кривці, вербо/ліз, авто/фургон, дванадцяти/тонка, пів/аркуша, світло/водо/лікування, інженер/економіст, блок/система, генерал/лейтенант, кіловат/година, віце/президент, житт.. пис, товар.. знавство, кров.. обіг.

Варіант 2

Від поданих слів за допомогою суфікса -ськ- утворіть прикметники, а за допомогою суфікса -ств- — іменники.

Парубок, Буг, Запоріжжя, птах; будівник, студент, ткач.

Запишіть слова, знявши ризик та вставляючи пропущені літери:

Лісо/сплав, чорно/зем, лісо/степ, кіно/репортаж, сто/річчя, пів/документа, авто/мото/дром, розтяг/стиск, лікар/еколог, дизель/мотор, член/кореспондент, тонно/кілометр, екс/чемпіон, сам.. вчитель, яйц.. провід, кра.. знавство.

Варіант 3

Від поданих слів за допомогою суфікса -ськ- утворіть прикметники, а за допомогою суфікса -ств- — іменники.

Ткач, Водолага, боягуз, товариш; заступник, регент, убогий.

Запишіть слова, знявши ризик та вставляючи пропущені літери:

само/хід, ново/твір, трудо/день, теле/реклама, шести/денка, напів/автомат, термо/гідро/динаміка, експерт/бухгалтер, компакт/диск, унтер/офіцер, ампер/секунда, лейб/медик, прац..здатність, овоч.. сховище, земл..трус.

Варіант 4

Від поданих слів за допомогою суфікса -ськ- утворіть прикметники, а за допомогою суфікса -ств- — іменники.

Кодак, Прага, Цюрих, Калуш, черкес; виробник, емігрант.

Запишіть слова, знявши ризик та вставляючи пропущені літери:

силосо/навантажувач, важко/воз, шлако/блок, радіо/передача, Семи/палатинськ, пів/Європи, аеро/фото/зйомка, секретар/організатор, крекінг/ процес, штабс/капітан, вольт/ампер, максі/спідниця, звук..вловлювач, житт..здатність, цинк..графія.

Варіант 5

Від поданих слів за допомогою суфікса **-ськ-** утворіть прикметники, а за допомогою суфікса **-ств-** — іменники.

Прилуки, Петербург, Одеса, казах, Іртиш; співробітник, арештант,
Запишіть слова, знявши ризку та вставляючи пропущені літери:

тепло/воз, старо/дум, людино/день, макро/економіка, шістнадцяти/поверховий, пів/ящика, купівля/продаж, вітро/електростанція, директор/розпорядник, стоп/кран, прем'єр/міністр, міді/мода, шлак.. блок, різц.. тримач, смітт.. звалище.

Прикметник

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 19

Варіант 1

Запишіть прикметники разом, окремо або через дефіс:

загально/освітній, воле/любний, важко/хворий, діаметрально/протилежний, вузько/фаховий, дев'яти/поверховий, аграрно/сировинний, буколіко/романтичний, військово/морський, м'ясо/молочний, блакитно/синій, емоційно/забарвлений, житлово/будівельний, довго/терміновий, спортивно/оздоровчий.

Варіант 2

Запишіть прикметники разом, окремо або через дефіс:

народно/господарський, карко/ломний, внутрішньо/заводський, загально/державний, різко/окреслений, давньо/верхньо/німецький, семи/разовий, електронно/обчислювальний, історико/культурний, військово/патріотичний, крохмале/патоковий, біло/блакитний, структурно/різномірний, житлово/комунальний, водо/тривкий, виробничо/споживчий.

Варіант 3

Запишіть прикметники разом, окремо або через дефіс:

первісно/общинний, дерево/обробний, близько/споріднений, суспільно/корисний, грудо/черевний, п'ятдесяти/річчя, навчально/виховний, механіко/математичний, воєнно/стратегічний, м'ясо/вов-

няний, червоно/білий, інтонаційно/виділений, житлово/експлуатаційний, ресурсо/місткий, валютно/фінансовий.

Варіант 4

Запишіть прикметники разом, окремо або через дефіс:

право/бережний, машино/будівний, високо/розвинений, матеріально/відповідальний, лінгво/стилістичний, сто/кілометровий, постачально/збутовий, політико/економічний, військово/зобов'язаний, жовто/блакитний, морально/стійкий, житлово/кооперативний, морозо/стійкий, структурно/функціональний.

Варіант 5

Запишіть прикметники разом, окремо або через дефіс:

східно/слов'янський, вагоно/ремонтний, загально/прийнятий, максимально/близький, сліпо/глухо/німий, п'яти/бальний, суспільно/політичний, історико/документальний, військово/полонений, максимально/мінімальний, сіро/зелений, інвестиційно/приваблюючий, житлово/побутовий, вогне/тривкий, дослідно/виробничий.

Дієслово

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 20

Варіант 1

Перекладіть дієприкметникові конструкції українською мовою, уникаючи описових дієслівних зворотів та ненормативних утворень:

Выросший на почве, воспитывавшийся в условиях, внушающая сила медиа, ведущий способ, существующие отличия, знающий иностранные языки, обострившийся интерес, контактирующие языки, человек, остававшийся в бездействии, не способен..., желающий помочь, продолжающий настаивать на том, что.

Варіант 2

Перекладіть дієприкметникові конструкції українською мовою, уникаючи описових дієслівних зворотів та ненормативних утворень:

привыкший к условиям, замедляющиеся темпы, господствующие общественные институты, взаимоотношения с окружающими, существующие показатели, внедряющий рыночные механизмы, растущие потребности, статья, содержащая ценные данные о, претендующий на элитарность, стремящийся достичь, продолжающий утверждать.

Вариант 3

Перекладіть дієприкметникові конструкції українською мовою, уникаючи описових дієслівних зворотів та ненормативних утворень:

олабевающая память, малоимущие слои населения, доминирующая тенденция, действующий закон, существующие ресурсы, фактор, закрепляющий тенденции, снижающийся уровень, факторы, влияющие на рост, приобретший свойство, готовящийся проводить, продолжающий развивать.

Вариант 4

Перекладіть дієприкметникові конструкції українською мовою, уникаючи описових дієслівних зворотів та ненормативних утворень:

исчезнувший симптом, организующийся в массу, движущая сила, преобладающая роль, существовавший уровень, журнал, несущий сведения, повышающийся уровень жизни, упражнения, развивающие память, ставший ей понятным, предлагающий ввести, продолжающий использовать.

Вариант 5

Перекладіть дієприкметникові конструкції українською мовою, уникаючи описових дієслівних зворотів та ненормативних утворень:

отжившие представления, обсуждавшийся ранее, решающее влияние, передать следующее, существующие нормы, регулирующий цены, участвовавшие случаи, сильнодействующее средство, общество, находящееся в безопасности, запрещающий использовать, продолжающий исследовать.

Вправа 21

Виправте помилки, спричинені неправильним вживанням дієприслівників.

Вивчивши цю проблему, нам видається можливим рекомендувати слідуючі міри. Увівши нові податкові ставки, підприємці відреагували зростанням тіньових фінансових операцій. Підтримуючи добродішні проекти, бізнесменам створюється позитивний суспільний імідж. Дбаючи про ботясь об ефективність спільної діяльності з рядовими працівниками, керівником передається частина своїх повноважень підлеглим. Приїхавши у школу, мера тепло вітали учні й учителі. Придбавши товар на суму понад 200 гривень, вам дістанеться подарунок. Ознайомившись із Вашим листом, у нас є можливість запропонувати такі товари.

Числівник

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 22

Варіант 1

1. Запишіть числівники словами, розкрийте дужки, вставте пропущені літери. Числівник, поданий жирним шрифтом, провідмініайте.

2 конкретн.. план.., із 500 деталями, у 37,85 % випадків, видати дипломи 81 (студент), засіяти 2 1/3 (гектар), 1648.

2. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, пропущені літери:

аген.. ство, вартіс.. ний, виїз.. ний, випус.. ний, захис.. ний, індивідуалі.. ський, комендан... ський, компос.. ний, парламен.. ський.

Варіант 2

1. Запишіть числівники словами, вставте пропущені літери. Числівник, поданий жирним шрифтом, провідмініайте.

З важлив.. закон.., у 600 випадках, здобув підтримку 38,67 % виборців округу, зустрівся із 79 учасниками подій, близько 5/6 респондентів, 2436.

2. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, пропущені літери:

доблес.. ний, зліс.. ний, зап'яс.. ний, чес.. ний, студен.. ський, щас.. ливий, учас.. ник, турис.. кий, совіс.. ний.

Варіант 3

1. Запишіть числівники словами, розкрийте дужки, вставте пропущені літери. Числівник, поданий жирним шрифтом, провідмінійте.

4 тиж.. н., 700 співробітникам, із (ор. в.) 5, 27 млн центнерів, психолог опитав 63 (працівники), цієї суми не вистачає 4/7 (дав. в.) (громадяни), 6231.

2. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, пропущені літери:

жаліс.. ний, реген.. ський, облас.. ний, кар'єри... ський, пристрас.. ний, пропаганди.. ський, контраст.. ний, ненавис.. ний, президен.. ський.

Варіант 4

1. Запишіть числівники словами. Числівник, поданий жирним шрифтом, провідмінійте.

5 відсотками, 800 філіалами, притаманні (дав. в.) 8,6 % респондентів, на 56 підприємствах, залишитися із 7/12 (ор. в.) паїв, 1943.

2. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, пропущені літери:

екстреміс.. кий, кількіс.. ний, колективі.. ський, кореспонден... ський, радіс.. ний, дилетан.. ський, боягуз.. тво, аванпос.. ний, тиж.. невий.

Варіант 5

1. Запишіть числівники словами, розкрийте дужки. Числівник, поданий жирним шрифтом, провідмінійте.

7 студентами, на 900 зразках, ставки підвищено до 69, 9 (долар) за тону, повідомити 78 акціонерам, на 5/6 (місц. в.) орної площі, 5678.

2. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, пропущені літери:

інтеліген...ський, корис...ний, якіс...ний, швидкіс...ний, центрис...кий, аспіран...ський, форпос...ний, шіс...надцять, лейбори...ський.

Прийменник

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 23

Варіант 1

Перекладіть прийменникові конструкції українською мовою:

плыть по течению, по многим причинам, комиссия по вопросам, лекция по этике, важный по значению, по истечении срока, тосковать по прошлому, по мнению большинства опрошенных, при всей значимости, в свою очередь, в качестве исключения.

Варіант 2

Перекладіть прийменникові конструкції українською мовою:

двигаться по пути, по вине, обратиться по делу, диссертация по специальности, принципиально иной по сути, по завершении работы, грустить по мужу, по инициативе, при помощи представителей президента, в последнее время, в течение года.

Варіант 3

Перекладіть прийменникові конструкції українською мовою:

обратиться по адресу, по случаю годовщины, предприятие по изготовлению, специалист по менеджменту, по состоянию на 1 января, по исчерпанию возможностей, скучать по детям, действовать по собственному усмотрению, при резком разрыве между имущими и неимущими, в значительной степени, по сравнению с рубежом 80–90-х годов.

Варіант 4

Перекладіть прийменникові конструкції українською мовою:

идти по следам предшественников, из-за отсутствия, мероприятия по улучшению, дежурный по этажу, новый по своему характеру, об-

щатся по телефону, работати по выходним дням, по требованию руководителя, при достаточно большой пассивности населения, вступать в силу, в соответствии с рекламными образцами.

Вариант 5

Перекладіть приємникові конструкції українською мовою:

продвигаться по пути реформ, из-за полной некомпетентности, инспектор по делам несовершеннолетних, приказ по армии, старший по возрасту, получать по неофициальным каналам связи, отдыхать по праздникам, по предложению делегата, происходило при Сталине, в зависимости от соотношения факторов, различаются в зависимости от стадии общественного развития.

СИНТАКСИЧНІ НОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

АУДИТОРНА РОБОТА

Вправа 24. Узгодьте підмет із присудком.

Решта акцій нашого товариства належ(ать, ить) працівникам підприємства. Відтоді минул(и, о) п'ять місяців. Півміста зазнач(е, ють) незадовільний рівень житлово-комунальних послуг. Півроку пройд(е, уть), перш ніж ми отримаємо реальні економічні результати.

На цьому підприємстві одночасно виготовля(ється, ються) понад 20 найменувань продукції. Більшість робітників, інженерів, менеджерів позитивно оцінил(а, и) роботу керівництва. Чимало учасників підтримал(а, и) цю пропозицію. Більшість товарів виробля(ється, ються) і реалізу(ється, ються) в Україні. Більшість учасників наради вислови(лася, лися) за зміну типу акціонерного товариства. Кілька пропозицій була неприйнятна. Багато опитаних байдуже постави(лося, лися) до результатів реформи. Чимало приватних засновників і потенційних інвесторів чека(є, ють) на сприятливіший інвестиційний клімат. Частина осіб, як(а,і) ма(є, ють) початковий рівень підготовки, розпочина(є, ють) навчання. Багато фірм, які володіють достатніми інвестиційними ресурсами, досягл(а, и, о) комерційного успіху. Викладач зі студентами добре підготува(вся, лися) до наукової конференції. Усі, хто прибу(в, ли) на конференцію, мають зареєструватися. Дехто з присутніх участі в голосуванні не бра(в, ли).

Вправа 25. Відредагуйте речення.

У засіданні взяв участь і виступив директор Центру зайнятості. Цю проблему обговорено на засіданні та комітеті. Головне, на чому слід зосередити увагу, — це на соціальних проблемах. Слід зазначити, що рівень заборгованості із заробітної плати зростає, що негативно позначається на платоспроможності громадян, що не здатні вчасно розрахуватися за житлово-комунальні послуги. Нарада схвалила заходи щодо профілактики і боротьби з інфекційними захворюваннями. Опитування засвідчують низький рівень довіри до влади і що громадяни готові брати участь у масових акціях протесту. Наш комітет ужив чимало заходів для розв'язання проблеми захисту прав споживачів столиці України. Бібліотека одержує не лише книжки, а й передплачує газети та журнали. Наш інститут і його професорсько-викладацький склад досягли значних успіхів у навчальній роботі. За п'ять років фірма розширила фінансові можливості і визнання серед споживачів. Нові демократії постали перед низкою важливих питань, а саме: забезпечення просування до конкурентної ринкової економіки, збереження і зміцнення недавно здобутої незалежності. Залучає керівник підлеглих до сфери впливу і взаємовпливу, їх робить співучасниками обміну інформацією, дії з метою підвищення в організації продуктивності праці. Квиток дійсний тільки для в ньому зазначеної особи. Слухали: Тернюка В. І., який сказав, що більше не буде зловживати спиртними напоями.

Вправа 26. виправте помилки, пов'язані з порушенням норм керування.

Оплачувати за послуги, платити рахунок, інформувати начальникові, дякувати Вас, вживати заходи, завдавати прикрощі, зазнати невдачу, хворіти грипом, ігнорувати пропозицією, додержувати тишу, наголошувати зв'язки, читати на англійській мові, їхати на автобусі, діяти всупереч пропозицій, опанувати професією.

ПОЗААУДИТОРНА ПОШУКОВО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА

Ситуаційні завдання

Наведіть типові формули вітання та побажання.

Наведіть типові формули звертання та прощання.

Наведіть типові формули звертання до особи залежно від професії.

- Наведіть типові формули звертання до Президента держави.
- Наведіть типові формули звертання до служителів церкви.
- Наведіть типові формули висловлення подяки.
- Наведіть типові формули висловлення згоди.
- Наведіть типові формули висловлення заперечення та відмови.
- Наведіть типові формули вибачення.
- Наведіть типові вирази для висловлення здивування.
- Наведіть типові вирази для позначення часу.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про відкриття фірми.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про зміну адреси.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про зміни, що стосуються власності.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про відкриття виставки.
- Наведіть типові мовні звороти гарантійного листа.
- Наведіть типові мовні звороти листа-запиту на отримання інформації про якість і кількість продукції.
- Наведіть типові мовні звороти листа-запиту з питань маркетингу.
- Наведіть типові мовні звороти листа-запиту з юридичних питань.
- Наведіть типові мовні звороти підтвердження отримання запиту.
- Наведіть типові мовні звороти відповіді-відмови на запит.
- Наведіть типові мовні звороти листа-прохання.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про відмову претендентові на місце роботи.
- Наведіть типові мовні звороти листа, в якому йдеться про відмову у продовженні терміну контракту та зміні його умов.
- Наведіть типові мовні звороти листа-запрошення.
- Наведіть типові мовні звороти листа-вітання.
- Наведіть типові мовні звороти листа-рекомендації на посаду.
- Наведіть типові мовні звороти негативного відгуку.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Складіть автобіографію. Назвіть її основні реквізити.
2. Складіть заяви про зарахування на посаду і надання відпустки.

3. Складіть характеристику на працівника фірми чи установи.
4. Складіть наказ про звільнення працівника фірми чи установи.
5. Складіть заяву про переведення з одного навчального закладу в інший.
6. Напишіть лист-запит до офіційної установи.
7. Напишіть звіт про перебування у відрядженні на певному підприємстві галузі.
8. Складіть витяг із протоколу зборів акціонерного товариства з питання розподілу грошових премій.
9. Складіть витяг із протоколу засідання профкому (визначити підприємство або установу). Зміст витягу: питання про взяття кількох працівників підприємства (установи) на квартирний облік розв'язали позитивно.
10. Складіть розпорядження про дозвіл на вільне відвідування лекційних занять.
11. Складіть розпорядження про організацію виставки-продажу продукції підприємства.
12. Складіть наказ про організацію курсів підвищення кваліфікації співробітників.
13. Складіть доповідну записку на ім'я керівника установи.
14. Складіть пояснювальну записку на ім'я завідувача відділу.
15. Складіть доручення (особисте і службове) на отримання грошового переказу.
16. Складіть доручення на отримання вкладу з ощадного банку.
17. Складіть розписку про одержання на складі матеріальних цінностей.
18. Складіть оголошення приватного та службового характеру.
19. Складіть запрошення приватного та службового характеру.
20. Складіть лист на ім'я директора друкарні з проханням виготовити для підприємства рекламну продукцію (визначте самостійно, яку саме і якого обсягу).
21. Складіть лист-відповідь.
22. Складіть довідку про розмір заробітної плати службовця установи.
23. Складіть довідку про те, що ви навчаєтесь на III курсі інституту і працюєте на 0,25 ставки лаборантом кафедри...
24. Складіть заяву про надання матеріальної допомоги з обґрунтуванням потреби такої допомоги.

25. Складіть пояснювальну записку на ім'я начальника з приводу скарги, поданої на Вас клієнтом.
26. Складіть офіційну розписку про отримання в бібліотеці навчального закладу двох томів “Англо-українського словника”.
27. Складіть приватну розписку про отримання певної суми грошей.
28. Складіть оголошення про відкриття магазину.
29. Складіть оголошення про День відчинених дверей у навчальному закладі.
30. Складіть офіційне доручення на отримання канцтоварів методистом кафедри.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття літературної мови.
2. Поняття культури мови. Основні вимоги до мовлення.
3. Стилiстична диференціяція української літературної мови.
4. Основні риси наукового стилю.
5. Основні риси офіційно-ділового стилю. Приклади.
6. Поняття норми літературної мови. Види мовних норм.
7. Вимоги до оформлення сучасного документа. Загальна характеристика.
8. Поняття реквізиту документа. Основні реквізити: назва, індекс, дата, підпис, адресат, адресант, гриф затвердження.
9. Орфоепічні норми голосних звуків. Приклади.
10. Орфоепічні норми приголосних звуків. Приклади.
11. Милозвучність мови і літературна вимова. Приклади.
12. Правопис прізвищ і географічних назв слов'янського походження.
13. Вживання іншомовних слів у професійній мові.
14. Правопис слів іншомовного походження.
15. Терміни і професіоналізми: порівняльна характеристика, приклади.
16. Синоніми в діловому та професійному мовленні.
17. Слова-пароніми: основні ознаки, приклади.
18. Міжмовні українсько-російські омоніми: визначення, приклади.
19. Мовленнева надмірність і недостатність.
20. Канцеляризми і штампи.
21. Правопис власних назв.
22. Вживання абстрактних, речовинних і власних іменників у множині.

23. Родовий відмінок множини іменників.
24. Правопис закінчень іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
25. Давальний відмінок однини іменників II відміни.
26. Знахідний відмінок однини іменників II відміни.
27. Місцевий відмінок однини іменників II відміни.
28. Орудний і місцевий відмінки множини іменників.
29. Особливості вживання складних іменників.
30. Правопис складних іменників.
31. Стилiстичні особливості форм числа іменників.
32. Рід і особливості вживання назв осіб за професією, посадою, званням.
33. Рід відмінюваних іменників.
34. Рід невідмінюваних іменників.
35. Кличний відмінок іменників.
36. Відмінювання прізвищ.
37. Творення і правопис форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.
38. Правопис складних прикметників.
39. Відмінювання кількісних числівників.
40. Вибір форми кількісних числівників при творенні складних іменників і прикметників.
41. Сполучення числівників з іменниками.
42. Творення і вживання деяких форм дієслова. Правопис особових закінчень дієслів I та II дієвідміни.
43. Дієприкметникові форми в українській мові. Способи перекладу російських дієприкметникових конструкцій українською мовою.
44. Творення і вживання дієприслівників.
45. Паралельні синтаксичні конструкції.
46. Вживання особових займенників.
47. Вживання означальних, вказівних, неозначених, відносно-питальних займенників.
48. Вживання зворотного і присвійних займенників.
49. Російські конструкції з прийменником *по* та їх українські відповідники.
50. Вживання однини присудка при підметі, вираженому числівником або кількісно-іменниковим зворотом. Приклади.

51. Вживання множини присудка при підметі, вираженому числівником або кількісно-іменниковим зворотом. Приклади.
52. Узгодження присудка з однорідними підметами. Приклади.
53. Вживання однорідних членів речення.
54. Правила вживання прийменників і сполучників при однорідних членах речення.
55. Зміна приголосних при словотворенні та словозміні.
56. Спрощення в групах приголосних.
57. Резюме як документ: загальна характеристика; особливості оформлення.
58. Наказ як документ: загальна характеристика; особливості оформлення.
59. Загальна характеристика ділових листів.
60. Етикет службового листування. Типові мовні звороти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Волкотруб Г. Й., Венцковський А. М.* Українська ділова мова: Практикум. — К., 2004.
2. *Волкотруб Г. Й.* Стилїстика ділової мови. — К., 2002.
3. *Глуцник С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В.* Сучасні ділові папери. — К., 2001.
4. *Головащук С. І.* Російсько-український словник сталих словосполучень. — К., 2001.
5. *Головащук С. І.* Словник наголосів. — К., 2003.
6. *Головащук С. І.* Словник-довідник з українського літературного слововживання. — К., 2003.
7. *Зубков М.* Сучасна українська ділова мова: Підручник. — Х., 2004.
8. *Мацюк З., Станкевич Н.* Українська мова професійного спілкування. — К., 2006.
9. *Новий російсько-український словник-довідник.* — К., 1999.
10. *Плотницька І. М.* Ділова українська мова. — К., 2004.
11. *Український правопис* / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. — К., 2004.
12. *Універсальний довідник-практикум з ділових паперів та ділової етики* / Уклад.: С. П. Биби́к та ін. — К., 2003.

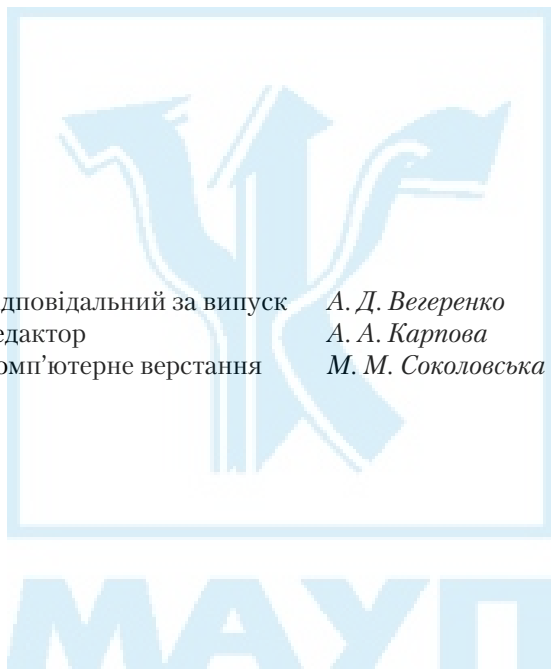
13. *Шевчук С. В.* Російсько-український словник ділового мовлення. — К., 2001.
14. *Шевчук С. В.* Українське ділове мовлення: Навч. посіб. — К., 2006.
15. *Ющук І. П.* Практикум з правопису української мови. — К., 1997.
Додаткова
16. *Антоненко-Давидович Б. Д.* Як ми говоримо. — К., 1991.
17. *Бабич Н. Д.* Основи культури мовлення. — Л., 1990.
18. *Великий* тлумачний словник української мови. — К.; Ірпінь, 2001.
19. *Волкотруб Г. Й.* Практична стилістика сучасної української мови. Використання морфологічних засобів мови. — К., 1998.
20. *Волощак М.* Неправильно — правильно: довідник з українського слововживання (за матеріалами засобів масової інформації). — К.: Просвіта, 2000.
21. *Гринчишин Д., Сербенська О.* Словник паронімів української мови. — К., 1986.
22. *Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин та ін.* — К., 2004.
23. *Довідник з культури мови / С. Я. Єрмоленко та ін.* — К., 2005.
24. *Караванський С.* Пошук українського слова, або боротьба за національне “Я”. — К., 2001.
25. *Караванський С.* Практичний словник синонімів української мови. — К., 2004.
26. *Караванський С.* Російсько-український словник складної лексики. — Л., 2006.
27. *Коваль А. П.* Ділове спілкування. — К., 1992.
28. *Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського.* — К., 1990.
29. *Орфографічний словник української мови.* — К., 1994.
30. *Орфоетичний словник української мови: У 2 т.* — К., 2001, 2003.
31. *Полюга Л. М.* Словник синонімів української мови. — К., 2004.
32. *Пономарів О. Д.* Культура слова: Мовностилістичні поради. — К., 2000.
33. *Пономарів О. Д.* Стилїстика сучасної української мови. — Тернопіль, 2000.
34. *Російсько-український словник-довідник / За ред. В. М. Бріцина.* — К., 2005.

35. *Російсько-український* словник наукової термінології. — К.; Ірпінь, 2005.
36. *Словник іншомовних слів* / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. — К., 2000.
37. *Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник*. — К., 1973.
38. *Сучасна українська мова: Довідник* / Л. Шевченко та ін. — К., 1996.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Завдання для практичних занять.....	4
Завдання для самостійної роботи щодо підготовки до практичних занять.....	23
Питання для самоконтролю.....	25
Список літератури.....	27

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>А. А. Карпова</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

Зам. № ВКЦ-3021

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП